

Arvoisat kuntapäättäjät,

Turvapaikkahakemusten kasvun vaikutukset kotoutumista tukeviin palveluihin

Sisäministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö ja Kuntaliitto lähettivät 21.9.2015 kaikille kunnille kirjeen turvapaikanhakijamäärän nopean kasvun johdosta. Kirjeen mukaan vuonna 2016 kuntapaikkoja tarvitaan moninkertaisesti aikaisempaa enemmän, arvioiden mukaan vähintään 10000 henkilölle. Kirjeessä todettiin, että kunnissa olisi hyvä varautua kasvavaan kuntapaikkatarpeeseen ja alkaa suunnitella vastaanottoa jo nyt, myös alaikäisten yksin tulleiden tarvitseman perhekotimajoituksen ja muun tuen osalta. Kotouttamisen suunnittelussa hyvänä välineenä on kotouttamislain mukainen kotouttamisohjelma. Kirjeen liitteenä oli informaatiopaketti, jossa oli lisätietoa sekä turvapaikanhakijoiden vastaanotosta että myönteisen oleskelulupapäätöksen jälkeisestä kuntaan muutosta.

Maahanmuuton ministerityöryhmä on 27.11.2015 hyväksynyt Turvapaikkahakemusten kasvun vaikutukset kotoutumista tukeviin palveluihin -toimintasuunnitelman, jossa painotetaan maahanmuuttajien osaamisen tunnistamista, kuntaan siirtymisen sujuvuutta ja työllistymistä. Tämän hetken arvioiden mukaan kuntapaikkatarve turvapaikkamenettelyssä myönteisen päätöksen saaneille on 10000 -15000. Lisäksi kuntapaikka tarvitaan noin 800:lle kiintiömenettelyn kautta saapuvalla sekä EU:n taakanjakomallin kautta saapuvilla. Kuntapaikkojen ja kotouttamispalvelujen tarpeen kasvu ajoittuu vuodenvaihteeseen 2015 - 2016 ja siitä eteenpäin.

Kotouttamisen toimintasuunnitelmassa mainitut kunnan tehtävät ovat kotoutumislain mukaisia, mutta kasvavan maahanmuuttajamäärän johdosta myös palvelujen tarve kasvaa. Toimintasuunnitelmassa korostetaan, että kasvavat maahanmuuttajamäärät asettavat palvelujärjestelmän toimivuuden ja resurssit uudelle koetukselle. Palveluja tullaan tarvitsemaan etenkin suurissa kaupungeissa ja kasvukeskuksissa, jonne maahanmuuttajia yleensä hakeutuu. Maahanmuuton kasvu heijastuu selvästi etenkin asumisen, varhaiskasvatuksen ja opetuksen palveluihin sekä sosiaali- ja terveyspalveluihin, toimeentulotuen menoihin sekä kunnan hallinnollisiin tehtäviin.

Kunta voi tehdä ELY-keskuksen kanssa sopimuksen kansainvälistä suojelua saavien henkilöiden kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä. Sopimuksen tekeminen on kunnille vapaaehtoista, mutta sopimuksen ja kunnan kotouttamisohjelman laatiminen ovat kuitenkin valtion maksamien kuntakorvausten edellytyksenä. Kunta järjestää asunnon kiintiöpakolaisille ja ELY-keskusten kautta osoitettuna kuntaan muuttaville. Osa oleskeluluvan turvapaikkamenettelyssä saaneista hankkii asunnon ja muuttaa kuntaan itsenäisesti, osa vastaanottokeskuksen avustamana asunnon löydyttyä. Näistä ns. vastaanottokeskusmuuton muodoista on tullut pääasiallinen kuntaan muuton väylä muiden kuin kiintiöpakolaisten ja haavoittuvien ryhmien osalta. Kuntaliitto kiinnittää huomiota siihen, että saadakseen kuntakorvauksia myös ns. vastaanottokeskusmuuton kautta tulleista henkilöistä kunnan on tehtävä sopimus ELY-keskuksen kanssa. Kunnalla on myös oltava kotouttamisohjelma.

Kotouttamisen toimintasuunnitelmassa todetaan, että kasvava muutto lisää painetta jo nyt vaikeaan asuntotilanteeseen etenkin pääkaupunkiseudulla, jossa myös sosio-ekonominen eriytymiskehitys ja maahanmuuttajien asunnottomuus on viime vuosina kasvanut.

Kuntaliitto lähettää Turvapaikkahakemusten kasvun vaikutukset kotoutumista tukeviin palveluihin -toimintasuunnitelman kunnille tiedoksi. Liitteenä on myös Kuntaliiton muistio Pakolaisten vastaanotto kunnissa.

Lisätietoja antavat EU-asiain päällikkö Erja Horttanainen, puh. 050 5252 145, erja.horttanainen@kuntaliitto.fi ja erityisasiantuntija Anu Wikman-Immonen, puh. 050 5252 874, anu.wikman-immonen@kuntaliitto.fi.

SUOMEN KUNTALIITTO

Timo Kietäväinen
varatoimitusjohtaja

LIITTEET Toimintasuunnitelma: turvapaikkahakemusten kasvun vaikutukset kotoutumista tukeviin palveluihin
Pakolaisten vastaanotto kunnissa -muistio